

Strålebehandling i de arktiske egne

Strålebehandling er en vigtig del af kræftbehandlingen og kan gives som både eneste behandling og som opfølgende behandling efter f.eks. en operation. Man anslår, at op imod 50% af kræftpatienter på et eller andet tidspunkt i deres behandlingsforløb har behov for strålebehandling. Moderne strålebehandling er meget teknisk og kræver et tæt samarbejde mellem specialuddannede læger, fysikere, sygeplejersker og andre faggrupper. Dette sammenholdt med, at stråleapparater er en meget stor investering, begrænser udbredelsen, og strålebehandling er derfor ikke tilgængelig alle steder.

Arktis er præget af store, tyndt befolkede landområder, og det er derfor en udfordring at sikre, at alle kræftpatienter i Arktis har mulighed for strålebehandling i deres behandlingsforløb. Der findes i øjeblikket ikke nogen gode opgørelser over brugen af strålebehandling i Arktis, men der er en risiko for at ikke alle, der har brug for behandling, har muligheden. I den beskrevne artikel gennemgås status for og udfordringer med at sikre strålebehandling i det cirkumpolare område (Grønland, den nordlige del af Canada, Alaska og den helt østlige del af Rusland). I ingen af disse områder findes der lokale muligheder for strålebehandling, og i stedet henvises patienter til behandling i større byer. I Alaska og Grønland er der faste henvisningsveje (grønlandske patienter henvises til Rigshospitalet, København), mens der i Canada og Rusland er mere variation i, hvortil patienter henvises. Selvom alle regioner har etablerede tilbud, giver den lange transportvej både tidsmæssige, økonomiske og menneskelige udfordringer.

For at sikre adgangen til strålebehandling i Arktis foreslås en række områder, der kan arbejdes videre med. Blandt andet

- 1) Telemedicin – kan vurdering om mulighed og behov for strålebehandling forbedres med telekonferencer?
- 2) Specialistbesøg - kan ordninger med specialistbesøg udvides til at dække specifikke problemstillinger ved strålebehandling?
- 3) Udvikling af materiale om strålebehandling målrettet indbyggere i de arktiske egne, og involvere de lokale befolkninger i udarbejdelsen af materialet
- 4) Hyppigere brug af kortere strålebehandlinger, når det er relevant, for at mindske tiden væk fra hjemmet
- 5) Etablering af kliniske databaser, der kan sikre viden om brugen af strålebehandling i Arktis.

Fremtidige undersøgelser om brugen af strålebehandling i Grønland og de andre arktiske egne kan forhåbentlig afklare, om der er særlige sygdomme eller situationer, der skal være specielt fokus på.

Af: Jeppe Friberg, Onkologisk Klinik, Rigshospitalet (jeppe.friberg@regionh.dk)

Kilde: Jessica Chan, Jeppe Friberg, Mikhail Chernov, Mikhail Cherkashin, Cai Grau, Michael Brundage, Ben Slotman. Access to radiotherapy among circumpolar Inuit populations. *Lancet Oncol.* 2019 Oct;20(10): e590-e600. Review.

Figurtekst: Eksempler på typiske henvisningsveje for patienter fra til strålebehandling i de fire arktiske områder.

